

In memoriam: Martina Šircelj (1930–2024), pomočnica ravnatelja Narodne in univerzitetne knjižnice v obdobju 1980–1992

Lili Hubej, Irena Sešek

UDK 929Šircelj M.

DOI <https://doi.org/10.55741/knj.69.2-3.8>

Martina Šircelj je diplomirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani – svetovna književnost in literarna teorija. Pred zaposlitvijo v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) je bila zaposlena v Pionirski knjižnici, ki jo je od leta 1960 tudi vodila. Na osnovi strokovnega in vodstvenega dela v Pionirski knjižnici v Ljubljani in objavljenih strokovnih del je pridobila naziv višji bibliotekar – specialist. Med letoma 1975 in 1979 je delovala v Lusaki in pozneje v Nairobiju, kjer je poldrugo leto sodelovala z Bureau of Educational Research (Pisarna za raziskave v izobraževanju), ki je deloval v okviru Nairobijske univerze. Po vrnitvi v domovino se je zaposlila v Narodni in univerzitetni knjižnici kot višji bibliotekar – specialist v Bibliotekarskem strokovnem in znanstveno-raziskovalnem centru, kjer je pridobila tudi strokovni naziv bibliotekar – svetovalec. Leta 1980 je prevzela opravljanje del in nalog pomočnika ravnatelja Narodne in univerzitetne knjižnice. Kot pomočnica ravnatelja je spremljala, analizirala in usmerjala strokovno delo delovnih enot ter zaposlenih, skrbela za organizacijo strokovnega dela vseh delovnih enot, vodila in usmerjala nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva, skrbela za strokovno permanentno izpopolnjevanje knjižničnih delavcev ter se povezovala z drugimi sorodnimi institucijami doma in v svetu.

Posebno področje njenega delovanja je predstavljala gradnja nove stavbe Narodne in univerzitetne knjižnice. Ko je bilo leta 1987 dogovorjeno, da bo dokončna lokacija za novo stavbo na območju nekdanje tovarne Angora ob Slovenski in Aškerčevi cesti, je Martina Šircelj prevzela strokovno delo pri novogradnji. Bila je članica ocenjevalne komisije za natečajno nalogo Narodne in univerzitetne knjižnice II. Glede ideje o skupni gradnji Narodne in univerzitetne knjižnice in

Centralne tehniške knjižnice (CTK) pa je v *Delu* 2. marca 1990 zapisala, da Narodna in univerzitetna knjižnica ne nasprotuje gradnji obeh knjižnic na enem mestu, temveč želi najbolj racionalno in ustrezno rešitev za obe knjižnici.

Martina Šircelj je imela pomembno vlogo tudi v organiziranju in delovanju stanovskega združenja slovenskih knjižničnih delavcev. Leta 1983 se je osem pokrajinskih bibliotekarskih društev združilo v Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS), ki je bila organizirana na delegatskem načelu.

Sprejeti so bili novi dokumenti (statut, poslovnik, pravilniki) in ustanovljene nove sekcije, ki so vsebinsko okrepile delovanje Zveze (sekcije za splošnoizobraževalne, mladinske, šolske, univerzne in specialne knjižnice). Martina Šircelj je postala prva predsednica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, v obdobju 1983–1987. V naslednjih letih so na jesenskih posvetovanjih bibliotekarji obravnavali problematiko informacij v knjižnicah, gradnjo in opremo knjižnic, povezovanje knjižnic v knjižničnem informacijskem sistemu Slovenije in vlogo knjižnic pri posredovanju znanja.

Kot podpredsednica je aktivno je sodelovala tudi v Zvezi društev bibliotečnih delavcev Jugoslavije, ki je aprila 1988 pod vodstvom slovenskega Združenja bibliotekarskih društev Slovenije organizirala strokovno posvetovanje in skupščino na Bledu. Največ pozornosti so namenili izgradnji enotnega knjižničnega sistema v Jugoslaviji, obravnavali pa so tudi aktualno temo »knjižnice in uporabniki« ter nadaljnji razvoj knjižničarstva usmerili k uporabniku. Poleg rednih poročil o delu slovenske in jugoslovanske Zveze je v javnih medijih, predvsem v dnevniku *Delo*, poročala tudi o delu mednarodnega združenja bibliotekarskih društev IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Kot predstavnica stanovskega društva in pomočnica ravnatelja Narodne in univerzitetne knjižnice se je redno udeleževala letnih kongresov in seznanjala slovensko strokovno javnost s svetovnimi trendi na področju knjižnične informacijske dejavnosti. Veliko svojih strokovnih objav je namenila problematiki statusa bibliotekarjev, poklicnemu razvoju ter profesionalizaciji bibliotekarske stroke.

V zadnjih letih poklicne kariere je sodelovala tudi pri vzpostavljanju računalniške obdelave ter vzajemne katalogizacije knjižničnega gradiva v Jugoslaviji in Sloveniji, saj naj bi prav vzajemni katalog COBIB omogočil pretok informacij in gradiva med knjižnicami ter njihovimi uporabniki na področju nekdanje skupne države.

V zadnjem daljšem intervjuju v *Prosvetnem delavcu*, 6. februarja 1989, je o usodi knjige v prihodnje in možnosti, da bi njeno mesto prevzela druga sredstva, razmišljala takole:

»Ne. Knjiga je knjiga. To je tiste vrste zapis, ki edini omogoča zares intimno zvezo z bralcem, še posebno pri umetniških stvaritvah. Pravo branje ni le povezovanje črk in besed, saj si pod prebranim nekaj predstavljamo. Prav izrabljanje ustvarjalnih zmogljivosti lastnih predstav je največ vredno. Za otroke pravimo, da imajo zelo bujno domišljijo. To je nekaj zelo ustvarjalnega. In če domišljijo zbudimo z dobro otroško ali mladinsko knjigo, z estetsko zanesljivimi ilustracijami in besedili, potem ostane to v človekovem predstavnem svetu in se prenese tudi na druga področja njegove ustvarjalnosti. Ni pa res, da bo vsak, ki rad bere, kasneje tudi že pisatelj. Lahko bo dober fizik ali kemik ali karkoli drugega, njegova ustvarjalnost se bo pač nekje izrazila. Druga sredstva morda lahko dajo hitrejše in bolj slikovite informacije kot knjiga, zato so včasih nepogrešljiva. Vendar je to, kar daje knjiga, nekaj posebnega, globljega.«

Za svoje delo je prejela najvišjo državno nagrado s področja bibliotekarstva, Čopovo diplomo, ki jo podeljuje Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Viri

Stopar, K. (ur.). (1997). *50 let društvene dejavnosti: zbornik* (str. 36-38). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Šetinc, L. (ur.). (1996). *Petdeset let Narodne in univerzitetne knjižnice* (str. 45). Narodna in univerzitetna knjižnica.

Šircelj, M. (intervjuvanec), Lešnik, L. (intervjuvar). (1989). Varno shranjen narodov spomin za prihodnost : z Martino Šircelj o knjižnicah, knjigah, domišljiji in ustvarjalnosti. *Prosvetni delavec*, 40(2), 3.

Šircelj, M. Stavba za dve knjižnici? *Delo*, 32(51), 7.

Lili Hubej

Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
e-pošta: lili.hubej@nuk.uni-lj.si

Irena Sešek

Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
e-pošta: irena.sesek@nuk.uni-lj.si